

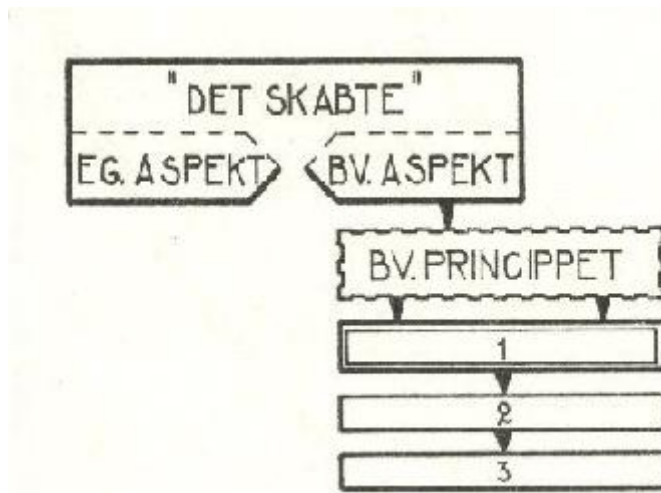
Første afsnit (Det levende væsen) – Kapitel 2 (“Det skabte” og tilværelsens 5 bevægelsesarter) – Lektion 6

TIDEN

Den tredje bevægelsesart (aflæggerbevægelse nr. 2)

29.

Den tredje bevægelsesart og dermed aflæggerbevægelse nr. 2 ytrer sig som det fænomen, vi kalder “tiden”. At tiden er en art bevægelse, har langt de fleste mennesker rent umiddelbart en fornemmelse af, hvilket også sprogbrugen bærer tydeligt vidnesbyrd om. Således taler man om, at tiden går, at tiden løber, at tiden rinder og at tiden iler. Ja i visse tilfælde taler man endog om, at tiden står stille, hvilket alt i alt røber, at vi spontant forestiller os tiden som noget, der har med bevægelse at gøre, ja ligefrem som noget, der bevæger sig. Denne ureflekterede forestilling om tiden understreges yderligere igennem brugen af sådanne begreber som “tidens flod” og “tidens strøm”, men det interessante er, at ingen før Martinus har formået til bunds at gøre rede for denne “flod”s eller “strøm”s virkelige kosmiske identitet og dermed gøre rede for, hvad det egentlig er, der henholdsvis går, løber, rinder og iler. Men dette skyldes meget enkelt den omstændighed, at ingen før ham har formået at afdække relationen eller forbindelsen mellem tiden og Jeget, hvilken netop udgør selve nøglen til tidsproblemets endelige løsning.

Symbol skitsen viser, at bevægelsesprincippet konsekverer i fremkomsten af en tredje bevægelsesart, “tiden”.

Om tiden oplyser Martinus i første række, at den er en bevægelsesart i klasse med rummet derved, at den på den ene side er en konsekvens af bevægelsens princip, mens den på den anden side i lighed med rummet kun er bevægelse i indirekte forstand. Og i tilknytning hertil udtaler han, at det i virkeligheden er misvisende at omtale tiden som en flod eller strøm og dermed som noget, der bevæge sig. Dette udsagn begrundes han med, at tiden såfremt den virkelig var en art flod eller strøm, og såfremt den virkelig var noget, der gik, løb, randt eller ilede – kort sagt var noget, der bevægede sig, måtte høre genstandenes objektive verden til og dermed besidde objektiv eksistens, hvilket igen var ensbetydende med, at den måtte kunne påvises på akkurat samme eksakte måde,

som enhver anden repræsentant for genstandenes verden. Den måtte kort sagt være identisk med en rent fysisk størrelse fuldstændigt på linie med et hus, et træ, et bjerg eller ... en ordinær flod eller strøm.

At påvise tidens objektivitet lader sig imidlertid ikke gøre af den simple grund, at den faktisk ikke besidder objektivitet. Men tænker man sig, at det var tilfældet, da måtte den bevægelse, som tiden efter sprogbrugen at dømmes udviser, være bevægelse hørende under den første bevægelsesart, stambevægelsen. Det vil igen sige, at den da måtte være en funktion ved en slags legeme, der i overensstemmelse med bevægelsens princip ændrer position i forhold til noget andet; og der ville i så fald ikke være grundlag for at omtale tiden som en speciel bevægelsesart, langt mindre som en aflæggerbevægelse.

Men det er der altså, idet tidens objektivitet, som allerede ovenfor antydtes, på trods af alle forsøg og anstrengelser netop ikke lader sig påvise, hvilket faktum gør det synligt, at det dybest set er inkonsekvent og dermed meningsløst at benytte et udtryk som "tiden går", såfremt det tages højtideligt og anvendes i samme bogstavelige forstand, som f.eks. udtrykket "hunden går". Thi når tiden ikke kan tillægges objektiv eksistens, kan den naturligvis heller ikke i bogstavelig forstand "gå" så lidt som løbe, rinde eller ile.

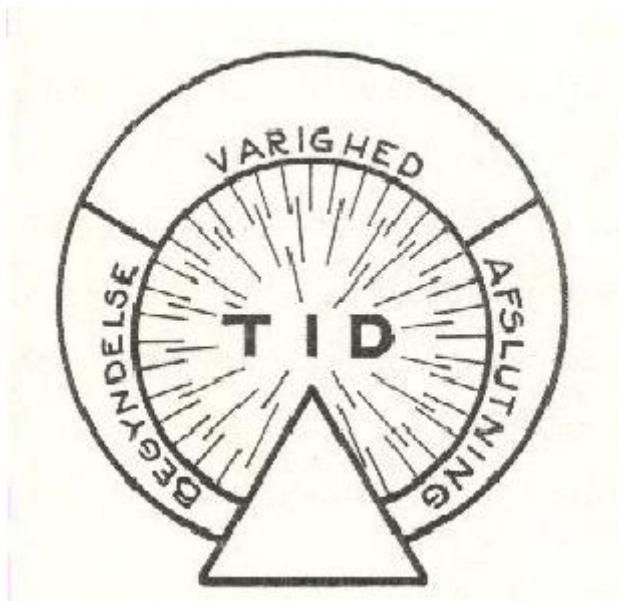
Kort sagt: det viser sig, at vores ureflekterede og igennem sproget udtrykte forestilling om fænomenet "tiden" – ikke er i overensstemmelse med den faktiske kosmiske virkelighed, hvilket dog ikke forhindrer den i at gøre fyldest i hverdagslivets tjeneste.

30.

Det står os altså foreløbigt klart, at tiden ikke er noget, der bevæger sig i samme forstand, som f.eks. en bæk, en flod eller en bølge er noget, der bevæger sig og dermed, at sprogets forskellige begreber i denne henseende ikke udtrykker nogen absolut sandhed om tidens natur og identitet. På den anden side udtrykker de pågældende begreber, som vi i det følgende skal komme til forståelse af, heller ikke en 100 procent usandhed, men derimod en anvendelig tilnærmelse til sandheden.

"Når tiden ikke er noget, der bevæger sig, hvad er den da?", ligger det nu nært at spørge. Herpå svarer Martinus, som det allerede tidligere er blevet antydtes, at tiden i stedet for at være noget, der bevæger sig, tværtimod er identisk med en art bevægelse, men vel at mærke bevægelse i indirekte forstand, idet den i lighed med rummet kun har subjektiv eksistens som en i tilknytning til Jeget eksisterende (fast) FORESTILLING. Når det imidlertid er aktuelt at karakterisere denne forestilling som en art bevægelse, ligger det i første række i, at den i forbindelse med Jegets indadrettede aktivitet 100 procent er en konsekvens af bevægelsens princip, som den i overensstemmelse hermed primært skylder sin eksistens.

At tiden virkelig er en konsekvens af bevægelsens princip lader sig påvise derigennem, at Jegets erkendelse af begrebet "tid" rent principielt fuldstændigt grunder sig på dets "forudgående" oplevelse af den første bevægelsesart – stambevægelsen – der, som nu bekendt, i sig selv er en direkte manifestation af bevægelsesprincippet. Thi igennem denne oplevelse skabes forestillingen og dermed bevidstheden om begreberne "begyndelse"-og "afslutning" samt i tilknytning hertil forestillingen om begrebet "varighed", hvilke 3 begreber igen i forening danner grundlag for og munder ud i forestillingen om begrebet TID. At tidsbegrebet rent principielt er funderet i oplevelsen af faktorerne "begyndelse" og "afslutning" samt "varighed", hvilke faktorer igennem deres tilknytning til stambevægelsen igen er funderede i bevægelsens princip, er hverdagslivet indtil bristepunktet fyldt med bekræftende eksempler på.

Symbolskitsen viser systemet i tidsbegrebets skabelse og opståen. Medens trekanten symboliserer et levende væsen, symboliserer cirkelbuen de stambevægelser der indgår i og danner dette væsens livsoplevelse.

Samtlige disse stambevægelser er begyndelse og afslutning underkastet og har i tilknytning hertil en vis varighed. Oplevelsen af dette resulterer i forestillingen om begrebet "tid".

Således siger vi f.eks.: "Flyveturen varer så og så længe", underforstået fra sin begyndelse til sin afslutning. Ligeledes siger vi: "Teater-stykket, balletten, koncerten, sportsstævnet, fabrikationen, operationen etc. varer så og så længe", ligeledes underforstået fra sin begyndelse og til sin afslutning, hvilket i realiteten vil sige fra indgangspunktet af den første og til udgangspunktet af den sidste af de i den givne begivenhed implicerede stambevægelser. Overalt inden for livsoplevelseszonen vil vi møde eksempler på slægtskabsforholdet mellem stambevægelsen på den ene side og faktorerne begyndelse, afslutning og varighed på den anden side.

31.

Alt, hvad der er tilgængeligt for oplevelse, er således karakteristisk derved, at det har begyndelse og afslutning, og vi oplever og forestiller os ligefrem disse 2 generalstadier som et par yderpunkter, der markerer grænserne for den givne oplevelses udstrækning. Men den udstrækning, der her er tale om, er jo ikke en udstrækning i rum, men derimod udstrækning i noget helt andet, og det er dette "Noget andet", vi har vænnet os til at udtrykke ved begrebet TID. – Dette viser for det første, at tiden er noget, som Jeget på foranledning af sit sansemæssige møde med visse stambevægelser og kombinationer af stambevægelser, selv skaber og viser dermed, at tiden 100 procent udgør noget skabt eller frembragt. For det andet viser det, at "tiden" dybest set blot er en speciel måde at opleve bevægelsesprincippet på. Rummet var en anden måde og stambevægelsen en tredje. Men da oplevelsen af såvel rummet som tiden er betinget af, at oplevelsen af stambevægelser finder sted, ses heraf følgende: 1) at tiden i lighed med rummet indirekte er identisk med stambevægelsen, 2) at tidselementet i lighed med rumelementet helt og holdent opretholdes af Jegets sansevne og dermed, at det udelukkende besidder subjektiv eksistens, og 3) at tiden i overensstemmelse hermed tilkommer at blive karakteriseret som en aflæggerbevægelse: den anden.

Med andre ord: oplevelsen af den første bevægelsesart – stambevægelsen – medfører som en uundgåelig konsekvens ikke blot forestillingen om rum, men også forestillingen om “tid” og dermed fremkomsten af en tredje bevægelsesart.

32.

Vi har hermed været i berøring med de omstændigheder, der kosmisk set ligger til grund for tidsbegrebets eller tidsforestillingens skabelse og opståen i Jegets bevidsthed, og det har herigennem vist sig, at der i realiteten intet forekommer, som berettiger anvendelsen af sådanne udtryk som tiden går, tiden løber, tiden iler etc. Thi det har med al ønskelig tydelighed afsløret sig, at tiden som identisk med en speciel subjektiv forestilling i sig selv er mindst lige så ubevægelig og statisk som rummet. Den hverken går, løber, rinder eller iler, hvorimod den som et regulært begrebsmæssigt biprodukt af Jegets oplevelse af visse stambevægelser permanent knytter sig til dette.

Ikke desto mindre har, som nævnt i indledningen, langt de fleste mennesker rent umiddelbart en fornemmelse af, at det, de fornemmer som “tiden”, virkeligt henholdsvis går, løber, rinder og iler, og denne fornemmelse forstærkes i en ikke ringe grad gennem den daglige tilknytning til de specielle instrumenter, vi kalder ure, hvad enten disse fremtræder som mekaniske ure eller som solure, vandure, sandure el.lign. Ja, ikke så få mennesker er ligefrem tilbøjelige til at hævde, at et hvilket som helst fungerende ur er et synligt bevis på, at tiden går etc.

Hertil må man imidlertid først og fremmest indvende, at ure, ligegyldigt under hvilken form de fremtræder, er rent menneskelige påfund, hvad derimod tiden ikke kan siges at være. Thi denne er, som vi i det foregående har set, simpelthen en uundgåelig konsekvens af livets evige kosmiske love. Og det er da også sådan, at det er menneskets vågnende erkendelse af tidsbegrebet, der ligger til grund for skabelsen af ure og ikke omvendt, hvilket igen peger på, at tiden eksisterer ganske uafhængigt af, om der findes ure eller ej.

Den eksisterer nemlig som beskrevet dybt rodfæstet i individets egen bevidsthed.

Dernæst må det i tilknytning hertil indvendes, at når uret ikke er identisk med tiden, er det også inkonsekvent på grundlag af urets funktion eller “gang” at sige, at det er et synligt bevis på, at tiden går. Derimod vil det være korrekt at sige, at urets (visernes) gang som identisk med en ytring af bevægelsens princip opfylder betingelserne for at udløse og befordre forestillingen om den anden aflæggerbevægelse, tiden, som uret dermed i sin helhed egner sig til at repræsentere. Og ved at give “gangen” en ganske bestemt kadence (takt) i forhold til f.eks. jordklodens rotation omkring sin egen akse, hvilket jo automatisk sker i soluret, åbnes der ved hjælp af uret endog adgang til en vis kvantitativ

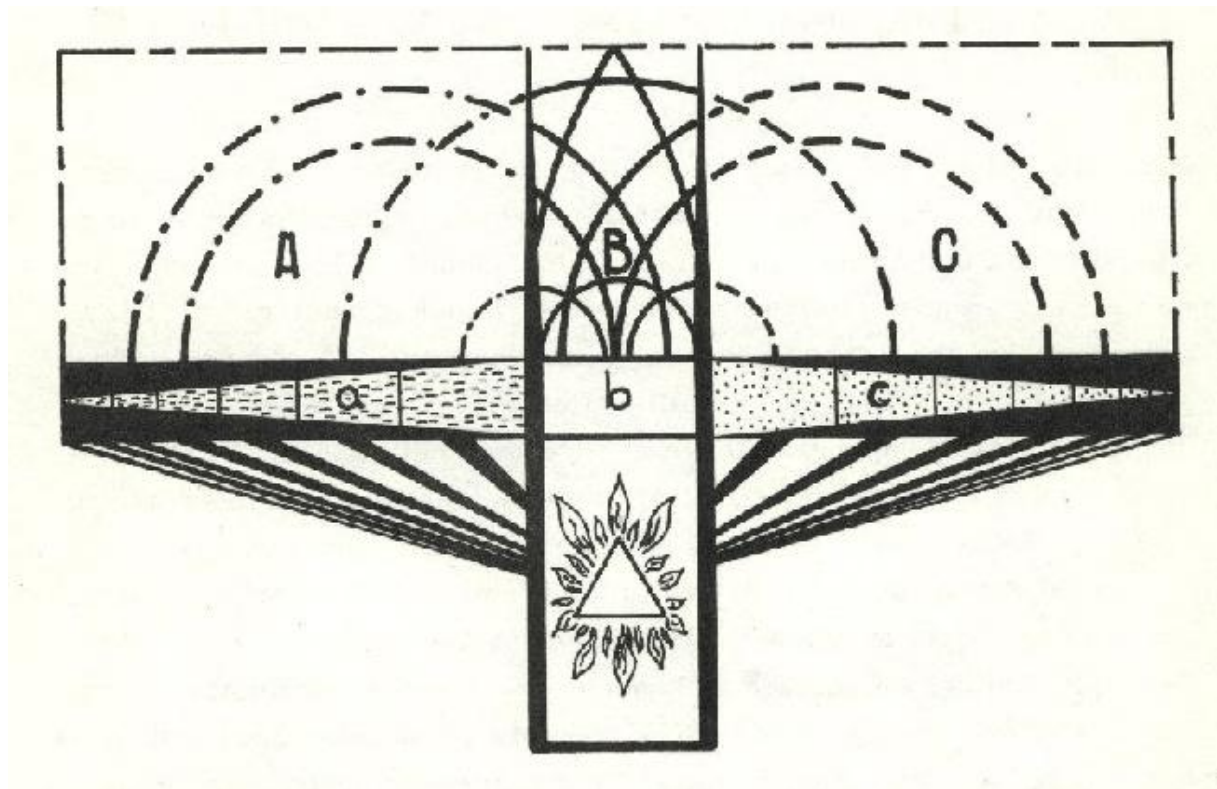
(målemæssig), men samtidigt relativ behandling af tidsbegrebet. Man hævder ved hjælp af uret at måle tiden, men det, man måler, er altså i virkeligheden blot jordklodens rotationsposition i et givet NU og ikke tiden. Thi denne lader sig i absolut forstand ikke måle af den simple grund, at den som identisk med en til Jeget knyttet fast FORESTILLING overhovedet ikke er målbar. Med andre ord: et ur er et instrument, som i kraft af sin principielle funktion egner sig til at repræsentere tiden, og som igennem en kadencemæssig synkronisering med f.eks. jordkloderotationen åbner adgang til en kvantitativ, men relativ behandling af tidsbegrebet.

33.

Som det således vil kunne ses, er et fungerende ur på ingen måde noget synligt bevis på, at “tiden går”, hvorimod det blot er et særligt udformet instrument for manifestation af bevægelsens princip, og der er i overensstemmelse hermed intet logisk grundlag for at tage urets funktion eller gang til indtægt som argument for sådanne udtryk som “tiden går, løber, rinder eller iler etc.”. Men tilbage bliver unægteligt stadigt spørgsmålet om, hvordan det da kan være, at vi spontant føler og

fornemmer, at dette netop sker, at disse udtryk virkeligt dækker over en realitet, som ikke kan bortdiskuteres.

For at forstå dette er det først og fremmest nødvendigt, at man gør sig helt klart, at livsoplevelsen konstant finder sted i det, vi kalder Nuet, hvilket enhver ved at koncentrere sig om problemet hurtigt kan overbevise sig selv om. Nuet gør sig permanent gældende som noget aldeles centralt og konstant, inden for horisonterne af hvilket den egentlige dagsbevidste livsoplevelses scenarier skifter i hurtigere eller langsommere tempo. Men hvad er Nuet? -Nuet er identisk med Jegets registrering og fornemmelse af den øjeblikkelige blotte reaktion mellem urbegæret, skaberevnen samt de til denne knyttede sansorganer på den ene side og de ved omgivelserne repræsenterede bevægelser og bevægelseskombinationer på den anden side. Og da for det første denne reaktionsproces er en aldeles permanent funktion og for det andet som omtalt i lektion 5 resulterer i etableringen af den egentlige dagsbevidste livsoplevelse, ses det, at der er grund til at tale om "et evigt Nu", der som en central og unuanceret detalje automatisk indgår i den samlede livsoplevelse. Nuet udgør så at sige livsoplevelsens permanente og uforanderlige centralkerne og aktualitetsmoment eller aktualitetsakse og indgår som følge af sit principielle slægtskabsforhold med tidsbegrebet uden videre en intim forbindelse med dette i individets bevidsthed. Og det er netop i kraft heraf de betingelser opstår, der forleder os til at benytte udtryk som "tiden går, løber, rinder og iler etc."

Symbolskiten viser systemet i skabelsen af illusionen "tidens gang". Trekanten, flammeglorien og det rektangulære felt omkring denne symboliserer henholdsvis Jeget, urbegæret og skaberevnen, kort sagt "overbevidstheden". Cirkelbuerne symboliserer de stambevægelser, der indgår i og danner Jegets livsoplevelse, og det markeres, hvorledes disse stambevægelser alle er begyndelse og afslutning underkastet, samt at deres varighed eller eksistensperiode ligger imellem disse to yderpunkter. De kraftigt optrukne bueudsnit i figur B symboliserer Jegets øjeblikkelige oplevelse af de ved disse symboliserede stambevægelser, deres stiplede forlængelser ind i figur A Jegets tidligere oplevelse af dem, og deres punkterede forlængelser ind i figur C Jegets kommende oplevelse af deres videre ytringsforløb. Figur b symboliserer i overensstemmelse hermed Nuet, figur a fortiden og c fremtiden.

De tynde lodrette linier i figurerne a og c symboliserer, at henholdsvis fortiden og fremtiden i deres analyse består af henholdsvis tilbagelagte og kommende oplevelser, og det vil kunne iagttages, hvorledes disse oplevelser består i en registrering af de i figur B fremhævede og i øjeblikket oplevede stambevægelser, blot i andre stadier af disses respektive eksistensperioder. At figurerne a og c fortæller sig perspektivisk til henholdsvis venstre og højre markerer, at henholdsvis fortids- og fremtidsoplevelsernes aktualitetsværdi aftager i ligefremt forhold til disse oplevelser af afstand fra det ved figur b symboliserede evige Nu. De kraftige linier, der forbinder fortids- og fremtidsoplevelserne med Jeget, urbegæret og skaberevnen, symboliserer, at samtlige disse oplevelser til trods for deres perspektiviske beliggenhed er fast forankrede i overbevidstheden og dermed intimt forbundne med det evige Nu.

Som det vil kunne forstås, opstår forestillingen om "tidens gang" ved, at livsoplevelsen med det deri inkluderede tidsbegreb passerer revy for Jeget igennem det evige Nu, hvilket man på en film kunne demonstrere ved at lade figurbælterne a, b, c og A, B, C bevæge sig synkront fra højre mod venstre, men således, at selve bogstaverne forblev på deres respektive pladser. Dette forsøg ville ikke blot vise, at sandheden er den, at det er livsoplevelsens begivenhedskæder, der "bevæger" sig, medens illusionen er den, at fremtiden som en strøm kommer glidende ind i Nuet for derefter at glide over i fortiden. Det ville også vise, hvorledes de ved cirkelbuerne symboliserede stambevægelser gennemløber deres eksistensperioder, men af Jeget konstant bliver oplevet i Nuet, det evige Nu, blot i nye og atter nye stadier og i overensstemmelse hermed i stadig nye indbyrdes kombinationsforhold, hvilket netop svarer til princippet i skabelsen af livsoplevelsens handlings- og begivenhedsforløb. Med andre ord: det er den skiftende livsoplevelses passeren revy "forbi" Jeget, der giver anledning til forestillingen om "tidens gang".

Dette vil man allerede i nogen grad kunne indse, når man betænker, at livsoplevelsen som foran skitseret netop rummer forestillingen om "tid", samtidigt med, at den indeholder indtrykket af det konstante og uforanderlige Nu. Og føjer man hertil det forhold, at livsoplevelsen først og fremmest er bygget op af stambevægelser og disses kombinationer og sammenholder dette med, at tidsbegrebet netop skyldes oplevelsen af stambevægelse, med hvilken den således i kosmisk forstand er intimt forbundet, vil man klart blive i stand til at se, at der foreligger et kompleks af betingelser, der som konsekvens har til følge, at livets oplevelse i praksis kommer til at forme sig som en fortløbende begivenhedskæde, der synes at passere igennem Nuet, i hvilket det netop opleves, koncentreret og bliver til bevidsthed. Men da denne begivenhedskæde bl.a. indeholder og delvis består af forestillingen om TID, vil dens passage igennem det uforanderlige Nu netop medføre, at Jeget påføres indtrykket af, at selve tiden flyder af sted som en flod eller strøm, der efter at være passeret igennem Nuet glider over i den såkaldte fortid, som derved bliver at definere som et reservoir af passeret eller tilbagelagt livsoplevelse. Og netop derfor opstår trangen til at sige, at tiden går, løber, rinder og iler alt efter, hvor koncentreret handlingsforløbet i begivenhedskæden er. Men det ses altså her klart, at det, der henholdsvis går, løber, rinder, iler og flyder m.v., i virkeligheden ikke er tiden som sådan, men derimod livsoplevelsen i sin helhed. Og i tilknytning hertil ses det, at tiden i denne forbindelse kun spiller rollen som den permanente ingrediens i livsoplevelsen, der underbygger og fremhæver indtrykket af dennes passage igennem det evige, uforanderlige Nu.

Med andre ord: forestillingen om "tidens gang" er en ren illusion, der skabes på foranledning af, at livsoplevelsens skiftende scenarier som en fortløbende begivenhedskæde passerer igennem det evige Nu. – Og spørger man, hvad formålet med skabelsen af denne specielle illusion er, bliver svaret, at den har til opgave at bidrage til at forsyne livsoplevelsen med hovedparten af dens momenter af flugt, liv, dynamik og spænding.

Spørgsmål til lektion 6

1. På hvad måde ytrer sig den tredje bevægelsesart?
2. Hvilken af de to tidligere nævnte er den tredje bevægelsesart nærmest beslægtet med?
3. Er det korrekt at tillægge "tiden" objektiv eksistens?
4. Hvad er dybest set grunden til, at "tiden" må karakteriseres som en art bevægelse?
5. Er tiden bevægelse i samme forstand, som stambevægelsen er bevægelse?
6. Nævn de tre faktorer, der i praksis ligger til grund for tidsbegrebets skabelse og opståen.
7. Er urets gang noget virkeligt bevis på, at tiden "går"?
8. a) Er det opfindelsen af uret, der ligger til grund for opdagelsen af tiden, eller b) er det det omvendte, der er tilfældet?
9. Er det korrekt at hævde, at man ved hjælp af uret måler tiden?
10. a) Eksisterer den såkaldte fortid og den såkaldte fremtid totalt isoleret fra Nuet, eller b) er disse to tidsterræner forbundet med Nuets?
11. Man taler f.eks. om, at "tiden iler". a) Dækker denne talemåde over de faktiske forhold, og i modsat fald: b) hvad er det da, der iler?

Svar til spørgsmål i lektion 5

1. Den udadrettede og den indadrettede aktivitet.
2. Som manifestation og sansning
3. Som handling, f.eks. som et håndtryk
4. 3, nemlig: en fysisk, en psykisk og en kosmisk
5. a) Den kosmiske, og b) den fysiske
6. Nej
7. Udtrykket "oplevelsesevnen"
8. Ja
9. 1) Den fysiske verden, og 2) den åndelige eller psykiske verden
10. a) Den objektive virkelighed, og b) den subjektive virkelighed
11. En funktion ved et legeme
12. Ja
13. b) Den kan kun opleves indirekte

14. Det ligger til grund for eksistensen af 5 bevægelsesarter og forsyner derigennem livsoplevelsen med alle dens kvantitative momenter

15. I stambevægelsens kategori og i aflæggerbevægelsernes kategori

16. En trækfugl på træk

17. Som det fænomen vi kalder "rummet"

18. Den, at det udgør det universelle Jeg-element

19. Nej

Svarene er godkendt af Martinus